Ч. 199 (14.096). Львів, понеділок 29. липня 1935. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. РІК LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504.060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

У справі виборчих кандидатур.

ВИЯСНЕННЯ У. Н. Д. О.

Від деякого часу появляються в ріжних органах польської преси, зокрема ж у львівській сіоніст. „Хвілі", вже двічі всякі сензаційні вістки про українські кандидатури на послів, дуже часто суперечні змістом. Секретаріят УНДО подає до відома, що всі ті вістки не відповідають дійсности, бо справа українських кандидатур ще досі остаточно не вирішена.

Секретаріят УНДО.

Плян офензиви італійських військ.

ПАРИЖ, 28. 7. ПАТ. „Еко де Парі" не сумнівається про перемогу Італії над Абісинією. Здогадний стратегічний плян Італії такий: Фронтовий наступ Італії на Абісинію вийде з італійської кольонії Еритреї у напрямі Адіс-Абеби. Зміцнивши здобуті позиції Італія буде намагатись летунськими нападами зломити моральний опір ворога. Одночасно Італія розвине інтензивну політичну діяльність, щоб розірвати внутрішню єдність абісинців, що доведе до ослаблення оборони Абісинії. Таким чином уможливиться марш італійських військ у глибину краю. Автор статті каже, що Італія мусить бути приготована на великі жертви, бо зустріне завзятий опір противника.

ВОЄННА ПОЗИЧКА ДЛЯ ІТАЛІЇ?

Комуністичний щоденник „Юманіте" гостро нападає на французький уряд за його становище в італійсько-абісинськім конфлікті і закидає прем. Лявалеві, що піддержує пляни Італії. Одночасно запитує, які квоти позичив уже Банк Франції Італії і чи це правда, що тепер ідуть у Парижі переговори у справі позички 4 міліярдів франків для Італії. Ці гроші призначені на заплату французьких достав зброї для Італії і на піддержку курсу ліри.

ІТАЛІЯ НЕ ЗРЕЧЕТЬСЯ ПІДБОЮ АБІСИНІЇ.

Італійський уряд відкинув найновіші проєкти В. Британії, щоб зліквідувати італійсько-абісинський конфлікт за господарські уступки Абісинії.

Британський амбасадор у Римі сер. Ерік Друмонд поінформував британський уряд, що В. Британія бажає поробити заходи в Адіс-Абебі, щоб довести до безпосередніх переговорів з Італією у справі господарський концесій. Британський амбасадор висловив здогад, що Абісинія мабуть згодиться на уступки, якщо Італія обмежить свої домагання до господарської ділянки. Мусоліні заявив британському амбасадорові, що Італія не зречеться своєї політичної цілі, якою є підбій і прилучення Абісинії до Італії. Ця відповідь Мусолінія викликала у Льондоні велике розчарування. Британський уряд побоюється, щоб дальше загострення конфлікту з Абісинією не довело до непередбачених подій.

ЗА ВИКЛЮЧЕННЯ АБІСИНІЇ З ЛІҐИ НАЦІЙ?

Британський уряд повідомив секретаріят Ліґи Націй, що згоджується, щоб засідання Ради Ліґи Націй відбулося в середу 31. липня ц. р. Французький уряд теж погоджується на цей день. Покищо невідомо, який оборот візьмуть наради Ради Ліґи Націй тому, що між Льондоном і Парижем не узгіднено спільної акції. В. Британія далі обстоює, щоб Рада Ліґи розглянула цілий італійсько-абісинський конфлікт. Зате італійський уряд домагається, щоб Рада розглянула тільки деякі спірні точки.

„Морнінґ Пост" запевняє, що в Женеві переможе становище Франції, яке зводиться до того, щоб Рада призначила пятого члена мирової комісії і відложила свої наради до кінця серпня ц. р.

Райтер повідомляє з Риму, що Італія візьме участь у засіданні Ради. Одначе якщоб Рада хотіла розглянути цілий конфлікт, Італія поставить внесок, щоб Рада Ліґи Націй відложила своє засідання або буде домагатись, щоб Абісинію усунули з членів Ліґи Націй.

УМОВИНИ ІТАЛІЇ ДЛЯ ЛІҐИ НАЦІЙ

РИМ, П.А.Т. Стефані повідомляє: Італійський уряд вислав у суботу рано до секретаріяту Ліґи Націй таку телеграму: Телеграмою з 25. липня ц. р. італійський уряд повідомив ґенеральний секретаріят Ліґи Націй, що в днях 14. і 23. липня ц. р. вислав до абісинського уряду дві ноти: в першій висловлювала Італія бажання, щоб концилияційно-арбітражова комісія відновила свої праці у справі інцидентів в Уаль-Уаль і пізніших під умовиною, що комісія вестиме свою працю в межах компромісу. Друга нота запитує абісинський уряд, чи думає придержуватись зобовязань, які приняв зі зганим компромісом. Якщо ні, тоді італійський уряд вишле свому представникові відповідні вказівки. Якщоб Італія знала пляни абісинського уряду, тоді не булоб ніяких перешкод, щоб італійський уряд узяв участь у засіданні Ради Ліґи в речинці, який устійнить предсідник Ради. Італійський уряд переконаний, що тепер метою засідання Ради може бути тільки розгляд найвідповідніших умовин для відновлення праці концилияційно-арбітражової комісії.

Якщо це не станеться, італійський уряд надішле в цій справі свої завваги.

ПЕРЕД ДОКОНАНИМИ ФАКТАМИ В АФРИЦІ.

У Парижі побоюються нових ускладнень в Европі у звязку з конфліктом з Абісинією. В. Британія незмінила свого становища супроти Італії. Політичні кола Парижу не вірять, щоб британський уряд змінив своє становище тому, щоб не наражуватись власній прилюдній опінії, яка осуджує італійську експанзію в Абісинії. У Парижі сподіються, що положення можуть ускладнити уже в найближчих днях нові інциденти на кордонах Абісинії, щоб поставити европейських дипльоматів перед доконаними фактами.

МУСОЛІНІ ПРО ЦІСАРЯ АБІСИНІЇ.

РИМ, 29. 7. ПАТ. В усіх італійських ґазетах появилася стаття Мусолінія, в якій він м. ін. пише: „Неґус промовляє в імени Ліґи Націй. Незадовго дійде до того, що в імени цивілізації буде боронити „шановної інституції" якийсь вожд племени людоїдів. Дійшло до того, що нарід, який не вміє знайти двох своїх громадян до арбітражової комісії, держава, в якій збереглось невільництво, промовляє в імени Ліґи. Італійці зголошуються до війська і скажуть своє вирішне слово про свою історичну місію. Мусоліні закінчив свою статтю так: „Ми переконані, що скінчиться так: або Ліґа Націй перенесе свій осідок до Адіс-Абеби, або неґус стане членом англійської партії праці або членом філянтропійного товариства в Льондоні. Інша розвязка неможлива".

ЗАЯВА ІТАЛІЇ.

РИМ, 29. 7. ПАТ. Ґен. Еміліо де Боно, високий комісар Італії у східній Африці, оголосив заяву зі запевненнями, що Італія не вивласнить ніколи місцевого населення Еритреї та не передасть землі італійським кольоністам.

—o—

АРЕШТУВАННЯ ВСІХ УРЯДОВЦІВ МІНІСТЕРСТВА.

ГАВАНА. ПАТ. З невідомих причин поліція окружила в суботу міністерство публичних робіт і арештувала всіх урядовців з державним підсекретарем. Видали приказ, щоб арештували теж державного секретаря цього міністерства Вілямса.

ЮГОСЛАВІЯ ПРОТИ МОНАРХІЇ ГАБСБУРҐІВ.

БІЛГОРОД, 28. 7. ПАТ. Сенат одноголосно приняв преліминар буджету з повновластями для уряду Стоярідновича. Після дискусії прем. Стоярінович, відповідаючи на закиди деяких послів заявив, що теперішній уряд є урядом праці, а не урядом, який ліквідує устрій.

Обговорюючи закордонну політику заявив, що справа повороту Габсбурґів до Австрії викликала в Югославії зрозумілу трівогу, бо тут усі ще памятають, що залишила габсбурська династія. Югославія не може вважати привернення монархії Габсбурґів наскрізь австрійською справою. Це міжнародня проблема, яка цікавить дуже Югославію. Ми є рішучими противниками відновлення монархії — заявив прем. Стоярінович.

З переведених розмов з представниками чужих держав виходить, що Чехословаччина і Румунія теж стоять на тім самім становищі. Тому спокійно можемо ждати на хід подій.

Австрійський уряд надіслав теж примирливу заяву.

АРЕШТУВАЛИ СЕКРЕТАРКУ К.П.(б)У.

Риська преса повідомляє, що Ґ. П. У. арештувало секретарку Центрального Комітету К. П.(б) У. на совітській Україні Марію Левкович за протибольшевицьку діяльність і нелеґальну продаж партійних леґітимацій не членам партії та противникам большевицького ладу. Арештована продала коло 2.000 партійних леґітимацій

СТРАШНИЙ ВИБУХ В ІТАЛІЙСЬКІЙ ФАБРИЦІ МУНІЦІЇ.

РИМ, 28. 7. ПАТ. Аґенція Стефані повідомляє: Вчора пополудні у Варес коло Турину дійшло з невідомих причин до страшного вибуху в експедиції фабрики муніції. Зпід звалищ добули 12 трупів робітників, 20 тяжко ранених відвезли до шпиталю.

ТУРИН, 28. 7. ПАТ. Вечером устійнили, що число вбитих доходить до 55 осіб, між якими є багато дівчат. Пожежа обхопила частину фабрики, де є порохівня.

СТРАШНІ НАСЛІДКИ ВИБУХУ У ФАБРИЦІ МУНІЦІЇ.

ТУРИН, 29. 7. ПАТ. Звалища знищеної вибухом фабрики муніції у Бікфорд коло Варе усувають дуже поволи, бо побоюються дальших вибухів. Зпід увалищ добули 12 страшно змасакрованих трупів. Згинуло понад 50 осіб. Число ранених годі устійнити з приводу переполоху, який огорнув усіх по вибуху. Фабрику окружили сильні відділи війська і міліції. Фабрика муніції, в якій дійшло до вибуху, є філією великого італійського хемічного товариства „Монтекатіні". У фабриці працювало 500 робітників. До вибуху дійшло передвчора в год. 2.30 попол. в експедиції. Здогадуються, що впала скриня з муніцією і тому наступив вибух.

Зпід звалищ добули 38 убитих, між ними 35 жінок. Побоюються нових вибухів і тому рятункова акція відбувається дуже пиняво.

У хвилині вибуху у фабриці працювало 500 робітників. Більшість з них врятувалась, але є теж багато ранених.

—o—

ВИБІР ДЕЛЕҐАТІВ ДО ОКРУЖНИХ ЗБОРІВ.

У суботу 27. липня ц. р. відбулось засідання львів. міської ради у справі вибору делеґатів до окружних зборів на обі львівські округи ч. 70 і ч. 71. На засідання прийшли майже всі радні, крім радних ендеків. Перед засіданням радні соціялісти роздавали присутнім летючки з протестом проти виборчої ординації. Засідання відкрив президент К. Дрояновський, радн. Плонський відчитав розпорядок воєводи у справі вибору делеґатів до окружних зборів.

Радн. Скаляк (соціяліст) склав заяву і після того радні соціялісти покинули салю.

Тому що зголошено тільки одну листу кандидатів, голосування не було.

До виборчої округи ч. 70 увійшло 40 делеґатів, самі поляки і жиди (між ними є теж Міхал Бачинський), а до виборчої округи ч. 71 — увійшло 39 делеґатів, теж самі поляки і жиди.

Д-р Михайло Бобжинський.

(Вимок з неоголошених „Споминів з мого життя" пок. Олександра Барвінського).

Під кінець 1901 р. настала важна зміна на впливовім і для українського шкільництва досяглім становищі віцепрезидента Ради Шк. Кр., котре після уступлення першого на цім місці достойника, **д-ра Михайла Бобжинського,** заняв радник міністерства освіти, д-р Ервін Плажек.

Д-р Михайло Бобжинський мав провід у Раді Шк. Кр. більш як 11 літ, як перший на це становище за намісникування гр. К. Баденія покликаний віцепрезидент і надав галицькому народньому, середньому й фаховому шкільництву певну й виразну рису. Бувший професор німецького права і його історії в Ягайлонськім університеті, б. директор краківського архіву городських і земських актів, визначний учений та історичний письменник, написав уже в молодім віці твір „Дзеє Польскі в зарисе" (Варшава 1879), котрий переклав московською мовою знаменитий учений історик Кареев і чеською мовою історик Ярослав Біддьо. Цей останній у переднім слові признав творові д-ра Бобжинського замітні прикмети і назвав його першою історією Польщі, написаною з новітнього становища. Д-р Бобжинський виявив у ній велику відвагу і вказав сміливо на хиби історичної Польщі та її керманичів, між іншими на хибний „Drang nach Osten", котрий довів до запропащення Шлеська й Помоpя, на хибну політику в справі церковної унії, що вчасти причинилася до козацько-польських війн і на внутрішній розлад „Polska nierządem stoi" з котрого вивів висновок, що „Polska upadła, bo w niej rządu nie było".

Найвизначніші польські історики накинулися на молодого професора й історика з різкою критикою за те, що поважився розкрити правду і зірвав із дотеперішньою панеґіричною польською історіоґрафією. Одначе д-р Бобжинський здобувся на сміливу оборону свого становища і приймаючи до відома справедливі замітки, що їх узяв під увагу відтак у 2-му двотомовому виданні свого твору (Варшава 1880; 3-тє вид. 1887; 4-те вид. т. 1—2 в 1927 р., надто 3-ій том порозбірної історії в 1931 р.— **Д-р Б. Б.**), обстоював рішуче своє становище в розвідці п. н. „**W imię prawdy dziejowej**" (Варшава 1879).

З таким самостійно виробленим історичним світоглядом на долю польського й українського народу на основі архівальних дослідів, де навчився „руського письма і язика", як сам мені признався, з самостійним судом і сильною волею обняв становище, можна би сказати, міністра освіти для Галичини (соціялістичний посол Пернерсторфер назвав його „**Vice-Gautsch von Galizien**"!; його визначна індивідуальність відбилася в наукових шкільних плянах, підручниках і в методі навчання.

Про вельми живу й рішучу діяльність д-ра Бобжинського на становищі віцепрезидента Ради Шк. Кр. не тільки в українських кругах, але й у польських були розповсюджені суперечні з собою і в значній частині невірні погляди. Особливо в москвофільських та українських опозиційних часописах пятновано його нераз як ворога нашого шкільництва, просвіти й народу. Суд такий в значній частині опирався на хибних інформаціях, або випливав із вузько-партійного політичного становища і недостачі предметовости. Правда, д-р Бобжинський був противником москвофільства й тайної політичної аґітації і не допускав її до школи. Польські загорільці називали його „австріяком і клерикалом". Вже сама обставина, що він на домагання і петиції українських просвітно-наукових товариств занявся рішенням правописного питання з підмогою покликаної з представників української науки й учительства анкети, котра висловилася майже одноголосно за т. зв. фонетичним правописом, викликала проти нього різке ворогування москвофілів. (Про ці домагання українських товариств, засідання правописної анкети і заведення фонет. правопису оповів я у попередніх споминах і подав дотичні документи). Навіть у т. зв. опозиційних українських кругах недовірчиво принято новий правопис, начебто урядово-офіціяльний, хоч це було добутком домагання українських національних товариств, а переведення міністерської постанови в школах могла довершити лише шкільна влада. Довший час часописи й видавництва та товариства народовців і гр.-кат. консисторії придержувалися ще давнього, т. зв. етимольоґічного правопису, поки згодом з підмогою школи новий правопис здобув собі загальне приняття в письменстві. Цим назверх зазначено нашу національну спільність з Придніпрянщиною.

Коли на основі міністерського рішення Рада Шк. Кр. поручила ввести у школах новий правопис і приступити до видання давніших і новоприладжених шкільних підручників цим правописом, київська Українська Громада письмом Ол. Кониського звернулася до д-ра Бобжинського з домаганням, щоби в тих підручниках була чиста й поправна мова. Наслідком цього домагання віцепрезидент поручив мені одну коректу всіх тоді друкованих (1893-94) підручників та обовязок справляти їх щодо чистоти й поправности мови (рівночасно друкувалося того року 13 шкільних книжок). Правда, в коректі друкованих текстів не можна було вже робити далекосяглих змін, а всеж таки тодішні підручники вийшли значно поправнішими щодо мови та стилю в порівнанні з давнішими. У виборі вимків з української літератури, особливо в літературно-критичних оглядах, можна було на основі пояснень, поданих д-рові Бобжинському, осягнути деяку свободу проти вузкоглядности інспектора Івана Левицького, котрий собі здобув imprimatur-у українських підручників. (Я це також пояснив у „Споминах" про „Вимки для середніх шкіл"). Авжеж коли д-р Бобжинський опісля як намісник став **президентом Ради Шк. Кр.,** повелося лише завдяки його широкому світоглядові ввести у школах одобрені за його впливом „**Оповідання з рідної історії**", написані **д-ром Богданом Барвінським** (1911), замісць підручника **д-ра Анатоля Левицького „Dzieje Polski i krajów ruskich z nią połączonych"**, перероблєного **К. Матієвим,** у котрім лише принагідно заторкнено історію українського народу. Тимсамим переведено основну зміну в системі і пляні навчання української історії.

Хоч інспектор Ів. Левицький опирався заведенню святкувань памяти визначних поетів, як М. Шашкевича, Шевченка й ін., на домагання дирекцій українських ґімназій д-р Бобжинський радо дозволив на це і з того часу такі торжества ввійшли у звичай в народніх і середніх школах та в учит. семинаріях. Д-р Бобжинський, бачивши змагання народовців до піднесу українського письменства й науки, пособляв „Наук. Т-ву ім. Шевченка" до осягнення права друкування всіх шкільних книжок і підмог. із краєвих та державних фондів на наукові видавництва; цим також настроїв проти себе москвофілів, котрі це право мали давніше в Ставропигійськім Інституті. Щойно тепер віднято це право „Науковому Т-ву ім. Шевченка" і воно втратило також усякі грошеві підмоги з краєвих і державних засобів та опинилося серед трудних обставин з науковими виданнями.

В справі заснування катедри історії України-Руси й інших у львівському університеті та їх обсад, надавання стипендій і відпусток для приготовлення українських доцентів, утворення лекторатів української мови у Львові і Кракові, помноження українських ґімназій і взірцевих шкіл в учит. семинаріях пособляв д-р Бобжинський змаганням представників українського народу і ставився з відповідним зрозумінням до потреб культурного піднесу українського народу, хоч в тих справах зустрічався нераз із напастями з москвофільського і всепольського боку. Та проте „Діло" часто докоряло йому, начеб він пособляв москвофілам, а він нераз звертав на це мою увагу — „**pan przecież zna moje stanowisko**". Колиж я говорив про це редакторам „Діла", вони оправдувалися, що роблять це з розмислом, щоб його настроїти проти москвофілів.

При обсадах учительських становищ, іменуваннях, перенесеннях пильнував, щоби референти робили це на основі докладного знання актів („**Pan aktów nie czy czytał, zwrócić sprawę!**" — говорив нераз референтам) і предметової оцінки спинював загонистість старостів як предсідників окружних шк. рад, котрі домагалися нераз на основі голословних доносів перенесень учителів („**zwrócić! niech poda kokretne facta!**") і тим способом запобігав неодній кривді. Діялися часом і промахи на основі невірних або тенденційних інформацій, котрим іноді надавано вигляд всякої імовірности, а в такім випадку опісля старався д-р Бобжинський зроблену помилку направити.

Як сильна індивідуальність мав він випроблений і самостійний суд, при котрім твердо стояв, опи-

---

М. МИХАНЬКО.

По дорозі до Криниці.

Приспішений поїзд, що біжить вздовж попід наші Карпати до Криниці, перебігає зразу через околиці Комарна на Самбір. До Комарна, в смузі найближчій Львова і „Сільського Господаря", поля недбало оброблені; неполена пшениця на мокрім ґрунті ледви дихає між хоптами; ярини дивно мало тут управляють; господарять погано; в найліпшу землю залишили під... пасовисько. Не видно тут ніякого поступу в управі ріллі. Як з діда-прадіда було, так є до нині. Коли глянеш на ці бідні нивки, пригадується вірш:

„Нивко моя бідна,
Нивко моя мила!
Ой, коби ти, нивко моя,
Золото родила!..."

Щож, коли підльвівське населення розлінивлене, здеморалізоване, неохоче до праці, або не вміє працювати. То пани, що нічого не мають. Про таких гуцули співають:

„Бодай пани панували,
Бодай пани..."

Зовсім інакше вже зараз за Комарном. Тут поле не ліпше, але дбайливо оброблене.

На торфових, мокрих місцях люди копають торф (кожний на своїм куску), при чому цеголки торфу сушать пластом на мураві, а деякі вже свій висушений торф звозять до дому. Кілько то в наших ріжних околицях (Золочівщина, Бродщина і т. д.) є покладів торфу, а ніде його не копають, хіба пастухи в осени ним бульбу над ровом печуть!

У нас деякі села тут-же дуже добре загосподаровані, а другі зараз за межею зовсім погано. А в нинішніх часах туристики, моторизації, радія, машинерії, хемії, стратосфери й інших перегонів не повинні і наші кружки „С. Г." сидіти в неділі і свята безчинно, а робити прогульки до сусідніх сіл і в дальші околиці та приглядатись, як дехто дає собі раду в житті. Такими прогульками повинніб доцільно кермувати наші інструктори. Вже справді час зайняти чимсь пожиточним сільську молодь, щоб вона з нудів не розбивала собі голов ломаками...

Такі гадки промайнули в голові у переїзді над широкою долиною нашого Дністра. Дальше від Самбора (де до Дністра впадає Стрвяж) їдемо понад ріку Стрвяж, що в неодному місті обриває високі береги і забирає нераз цілі нивки бідним бойкам. І тут знову бачимо брак зрозуміння спільної громадської праці для загального добра. А це-ж молодь толокою моглаб засадити береги верболозом і береги булиб забезпечені. До того булиб на зиму прутики на кошики. На жаль, нема ініціятиви.

А тут-же недалеко за Хировом над тим самим Стрвяжом декуди росте по обох берегах густо верболіз і витяте пруття в купах сохне; буде чим гати робити...

За Хировом бойківські хатини розкидані по горбах, а всі криті ґонтами. І тут нивки дуже бідні, а бойки роблять ґонти, вяжуть у вязки, везуть до міста і продають жидам за безцін.

Незамітно переїздимо над Сян, який лагідно вється поміж бойківські нивки до Сянока, де скручує поважно на Перемишльську Землю.

Поїзд біжить дальше попід Карпати околицями богатими в ріжні фабрики, копальні, рафінерії; ціла околиця зелектризована; в усі сторони тягнуться електричні проводи на високих залізних підставах.

Від Риманова, Івоніча і т. д. видимо в околиці курацийних літнищ, гарних місцевостей.

Тут, уже від Сянока, розсілося по горбах лемківське племя зі своїми хатками, критими трохи соломою і трохи ґонтами. Лемки назагал багатші від наших бойків і від гуцулів; вони держаться тут кріпко, хоч напір іде сильний.

Геть аж під Жеґестовом, що розсівся на стрімкій лісистій горі, видно при залізничім шляху нашу церковцю, а дальше біля дороги каплички з трираменним хрестом. „І. К. Ц." з 9. VII. приніс статтю „Україна под Краковем"; хтось це читав і дивиться здивований на цю каплицю. А це все на прадідній українській землі...

Минули ми Новий Санч і Старий Санч, де над Дунайцем на округлій високій горі видніють руїни округлої оборонної вежі і старого замку.

Поза Мушиною, що розбудовується над Попрадом, скручує поїзд до Криниці, де стає в сліпій вулиці. І тут, як всюди по дорозі наші лемки і наші церкви.

ше був приступний для всякого розумного й обоснованого вияснення й домагання, для гострої навіть критики; але застерігався проти докорів ворогування і неприхильности для українського народу. Свою самостійність засвідчив він найкраще тим, що зрікся свого становища, коли новий намісник гр. Пінінський намагався відповідно свому політичному курсові також впливати на шкільництво. А тоді українські опозиційні круги, котрі бачили в д-рі Бобжинськім ворога українського народу, перегодом помічували в дальшій діяльности Ради Шк. Окр., як помилялися у своїх поглядах; а ці хибні погляди відбивалися ще напастями на мене з нагоди прощальної промови при уступленню д-ра Бобжинського з Ради Шк. Кр. Тому-то подаю тут дослівно мою промову, як спростування напаст на мене „Діла“ й „Галичанина“.

В ч. 212. „Руслана“ з 8. 10. 1901 поміщено спростування сплетень „Діла“ і „Галичанина“ про прощання віцепрезидента Ради Шк. Кр. д-ра М. Бобжинського, котре тут наводжу:

„З нагоди прощання д-ра Бобжинського подали часописи невірно зміст промови члена Ради Шк. Кр. А. Барвінського і на цю тему появилися всякі толки, тому подаємо автентичний текст цеї промови, котра вистане намість спростування хибних виводів „Діла“, „Галичанина“ й інших:

„Ваша Ексцеленціє! В хвилині коли В. Е. в останнє явилися на тім місці з котрого кермували народньою просвітою й усім шкільництвом у краю, несміло забираю голос по такім вимовнім попереднім речнику, щоби В. Е. попрощати також руським словом. — А всеж під певною і свідомою ціли кермою В. Е. — її стояли також руські школи. В тім часі зросло не тільки число руських середніх, народніх і взірцевих шкіл при учит. семинаріях, але й число руських катедр в університеті; котрих оснування піддержували В. Е. своєю світлою радою і могучим впливом. — Під управою і доглядом В. Е. — її довершено відповідного науковим і педагогічним вимогам видання руських підручників для народніх і середніх шкіл живою народньою мовою, виповнено многі недостачі на полі шкільного письменства, а крім того положено кріпкі підвалини до ширшого розвитку науки в руській народній мові. — Крім того вдоволено домаганню „Н. Т-ва ім. Ш-ка“ і „Руського Т-ва Подагогічного“ заведенням шкільного правопису, котрий виявляє наглядно окремішність і питоменність руської мови і з школи перейшов також до урядового ужитку та осягнув повну перевагу в народнім руськім письменстві. — Коли, як звичайно буває, ворушена пристрастями сучасна суспільність може не оцінює належно досяглости і ваги цих подій, довершених під кермою В-ої Е-й, то безсторонна історія непоречно виміряє повну справедливість і відповідно запише це на своїх листках для грядучих поколінь. — Коли-ж по 11-літніх трудах на цім становищі В. Е. переходять на іншу, хоча споріднену ниву діяльности, то зводьте приняти від нас найщирші бажання до дальших змагань і заяву глибокої почести за дотеперішні труди, які все остануть живо в нашій тямці“.

Я був тоді на сесії держ. ради у Відні, коли наспіла там несподівана вістка, що д-р Бобжинський уступив з Ради Шк. Кр. Загально поширювалася вістка, що причиною цього була обставина, що він не дав собі накинути напряму гр. Пініньского, хоч мене опісля просив, щоб я заперечував цим поголоскам; очевидно, не хотів навязувати вини намісникові. Краківське сторонництво, оцінюючи визначні спосібности д-ра Бобжинського, подбало про мандат для нього в державній раді і з того часу став він нашим парляментарним товаришем, увійшов до президії Польського Кола, а відтак заняв становище міністра для Галичини, де також мав визначний вплив і на українські справи. (Оці виїмки зі „Споминів з мого життя“ пок. Ол. Барвінського, наочного свідка й живого учасника діяльности померлого недавно д-ра М. Бобжинського, містяться в 42-ім сшитку, стор. 226—237 недрукованого ще рукопису, списаного в часі від 22/9 — 31/10. 1925 р. — у Львові, 18/7. 1935.

Д-р Богдан Барвінський.

Окружні виборчі комісії
на просторі львівського воєвідства.

Згідно з постановами 14 і 18 виборчої ординації до сойму воєвідський виділ у Львові покликав чотирьох членів і чотирьох заступників окружних виборчих комісій — разом для десятьох комісій. Предсідників окружних виборчих комісій та їх заступників призначив уже передтим ґенеральний виборчий комісар зпоміж суддів і вони розпочали вже своє урядування. Склад поодиноких окружних виборчих комісій такий:

Окружна виборча комісія ч. 70 у Львові (до якої входить Львів-місто з округами комісаріятів поліції, II, III, V, VIII і IX): предсідник окр. судця Людвик Двожак, заступником предсідника окр. суддя Віктор Бочар; члени: 1) інж. Станислав Лагуна, дир. заліз.; 2) Л. Генрика Харевічова, дружина капітана, 3) д-р Зиґмунт Рукер, промисловець, 4) д-р Абрагам Анґстрайх, адвокат — усі зі Львова; заступники: 1) д-р проф. Ю. Макаревич, 2) проф. Жилінський — оба професори львівського університету, 3) В. Сулімірський, промисловець і Станислав Козьол, купець.

Окружна виборча комісія ч. 71 у Львові (до якої входить Львів-місто в округами комісаріятів поліції I, IV, VI, VII і X): предсідник заступник президента окружного суду Тадей Децовський, його заступником окр. суддя Владислав Мазуркевич; члени: 1) д-р Тадей Поляк, емер. дир. скарб. палати, 2) кс. д-р Стефан Шидельський, проф. унів., 3) інж. Стефан Дажванський, дир. Польміну, 4) д-р Каспер Вайґель, проф. політехніки; заступники: 1) д-р Йосиф Бжеський, радн. генер. прокураторії, 2) Марія Т. Беднарська, учит. сем., 3) Ян М. Бейнарович, нотар, 4) д-р Ян Шумський, дир. Суспільної Обезпечальні.

Окружна виборча комісія ч. 72 у Львові (до якої входять повіти: львівський, городецький і мостиський): предсідник окр. суддя Зиґмунт Бітнер, його заступником окр. суддя Йосиф Майковський; члени: 1) Юрій Йордан Стойовський, дідич, 2) Феліціян Мадеєвський, упр. дібр, 3) Казимир Яцьовський, емер. підполк. та 4) **Іван Конюх**, селянин з Підберезець; заступники: 1) Кшиштоф Марс, дідич, 2) Ян Мадейський, упр. дібр, 3) Стефан Мілер, війт у Мостиськах і 4) **Володимир Тимчик**, нотар у Городку.

Окружна виборча комісія ч. 73 у Сокалі (до якої входять повіти: сокальський, жовківський, равський і любачівський): предсідник город. суддя Станислав Городиський, його заступником окр. суддя Северин Ґруда; члени: 1) Бронислав Беднарчук, секр. повіт. виділу у Сокалі, 2) Е. Горох, дідич, 3) Франц Ґурський, нотар і 4) **Андрій Васько**, селянин з Борового; заступники: 1) д-р Ю. Шпунар, адвокат у Сокалі, 2) Михайло Панасюк, упр. школи, 3) Йосиф Кліновський, заст. бурмістра та 4) **Іван Дужий**, солтис з Хлівчан.

Окружна виборча комісія ч. 74 у Перемишлі (до якої входять повіти: перемиський, ярославський та яворівський): предсідник окр. суддя Станислав Матия, його заступником суддя Яків Цецерський; члени: 1) д-р Йосиф Добрянський, адвокат, 2) д-р Ґустав Боднар, лікар, 3) Станислав Влодек, шлюсар і 4) **д-р Микола Рибак**, адвокат у Перемишлі; заступники: 1) Мечислав Бем, шкільн. інспектор, 2) Софія Бокшанінова, дружина полк., 3) Йосиф Хомина, селянин і 4) **Степан Боболяк**, директор інституту для дівчат у Перемишлі.

Окружна виборча комісія ч. 75 у Дрогобичі (до якої входять повіти: дрогобицький і рудецький): предсідник город. суддя Ян Зелінський, його заступником город. суддя Франц Качоровський; члени: 1) Казимир Осьовський, дир. Суспільної Обезпечальні, 2) Ян Опіц, інсп. П. З. В. У., 3) Маріян Войнаровський, управ. школи і 4) **Михайло Бараник**, директор української гімназії у Дрогобичі; заступники: 1) Тадей Порембальський, дир. копальні, 2) Ян Жеховський, солтис, 3) Андрій Щепанькевич, муляр і 4) **Юрко Пастернак**, селянин у Загірю.

Окружна виборча комісія ч. 76 у Самборі (до якої входять повіти: самбірський, добромильський і турчанський): предсідник заступник президента окружного суду Войдравш, його заступником окр. суддя Йосиф Купровський; члени: 1) Станислав Вайда, бурмістр Самбора, 2) інж. Маріян Длуґевич, заступник упр. дорог. відділу, 3) д-р Яцек Єдлінський, дир. гімн., 4) **Адам Бабич**, гімн. проф. у Самборі; заступники: 1) Кароль Пекарський, емер. підінспек., 2) Франц Мирдзьо, селянин, 3) Михайло Матляк, емер. касієр, 4) **Володимир Баган**, селянин у Секерчиках.

Окружна виборча комісія ч. 77 у Сяноці (до якої входять повіти: сяніцький, ліський і коросняньский): предсідник окр. суддя Тадей Трендота, його заступником город. суддя Казимир Захаріясевич; члени: 1) м-р Августин Новотарський, адвокат, 2) Маріян Віш, уряд. П.К.У., 3) інж. Ерик Цеицяка, дир. рафінерії і 4) **д-р Евген Шатинський**, адвокат у Сяноці; заступники: 1) Тадей Нець, упр. еміґр. синд., 2) Максиміліян Слушкевич, заступник бурмістра, 3) д-р Зиґмунт Токарський, лікар і 4) **Іван Муль**, селянин з Чорної.

Членами окружних виборчих комісій ч. 78 у Ряшеві (до якої входять повіти: ряшівський, березівський і кольбушівський) **та ч. 79 у Ланьцуті** призначені самі поляки

Природний приріст населення.

Головний Статистичний Уряд оголосив такі числові дані про природний приріст населення у Польщі за перший квартал ц. р.

В цьому часі було в Польщі 85.484 подруж, з того в центральних воєвідствах 37.702, у південних 20312, у східних 18.108, в західних 9.362. На 1.000 мешканців пересічно припадає 10.4 подруж.

В цьому кварталі занотували 228.798 уродин дітей, і 145.640 випадків смерти, в тім 33.114 випадків смерти немовлят.

На центральні воєвідства випадає 85.228 живих уродин і 58630 випадків смерти (в тім 13.508 смертей немовлят); на південні воєвідства 62.633 живих уродин і 43078 смертей (9.871 смертей немовлят); на східні воєвідства 45856 живих уродин і 26.440 смертей (5.158 смертей немовлят) та на західні воєвідства 30.081 живих уродин і 17.492 смертей (в тім 4.582 смертей немовлят). Пересічно на 1.000 мешканців випадає в Польщі 27.2 живих уродин і 17.7 смертей. На 100 уродин випадає 15.1 смертних випадків немовлят.

Природний приріст населення був 78.158 осіб, себто пересічно на 1000 мешканців 9.5 осіб. Природний приріст населення в поодиноких воєвідствах у першім кварталі ц. р. був такий: у Варшаві 436, у варшавськім воєвідстві 4456, лодзькім воєв. 3036, келецькім 6897, люблинськім 7155, білостоцькім 5490, виленськім 3241, новгородськім 3613, поліськім 4745, волинськім 7817, позпанськім 5328, поморськім 3791, шлеськім 3470, краківськім 6670, львівськім 6855, станиславівськім 2468 і тернопільськім воєвідстві 3562 осіб.

ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМ.

Зі загального числа 85.484 заключених у Польщі подруж у I. кварталі ц. р. випадає на греко-католиків 9.020, на православних 2.086, на римо-католиків 55.765, на жидів 6.371, на евангеликів 1.861, на інші віроісповідання 381 подруж. На 1000 мешканців греко-католиків випадає 10.3, православних 11.8, римо-кат. 10.7, евангеликів 8.7, жидів 8.3, (крім ритуальних подруж нереєстрованих у цивільних урядах). Число уродин і смертей за віроісповіданнями таке: греко-кат. 28.036 уродин і 20106 смертей; православні 34.333 уродин і 19.308 смертей; римо-кат. 139.407 уродин і 91.940 смертей; евангелики 4.416 уродин і 3.895 смертей; жиди 16.043 уродин і 9.689 смертей; інші віроісповідання 1563 уродин і 702 смертей. Природний приріст населення греко-кат. був: 7.930 осіб (9 на 1000 мешканців), православні 15.025 (14.7), римо-кат. 47.467 (9.1), евангелики 521 (2.4), жиди 6354 (8.3) та приріст населення інших віроісповідань 861 осіб

ВЕЛИКА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

В суботу перед полуднем дійшло під Віляновом на передмістю Варшави до страшної летунської катастрофи. З летовища на Окенцю вилетів військовий літак. По кількох хвилинах з невідомих причин упав з висоти 300 м. на землю коло села Ґожкевкі. Літак розбився, мотор зарився глубоко в землю. Селяни повідомили владу. У катастрофі згинули летун поручник Олександер Кшеменецький, обсерватор поручник Тадей Пеньонжек та урядовець інституту для технічних летунських дослідів. Тіла вбитих перевезли до просекторії. Спеціяльна комісія веде слідство, що було причиною катастрофи.

З наших видавничих новин.

„НАШ СВІТ“. Новий український часопис на Волині.

Давно заповіджене перше число „Нашого Світу“ прибрило нарешті до нашої Редакції. Сподівалися ми, що це буде типічний волинський часопис, виданий так, що з першого погляду махнете рукою, кволий навіть з вигляду, як усе на Волині.

„Наш Світ“ приємно розчарував нас. Уже сама окладинка журналу, картонова й по мистецьки оформлена, настроює прихильно до журналу. А зміст? „Наш Світ“ має підзаголовок „ілюстрований журнал літератури, мистецтва і науки“. І відповідно до того находимо в ньому статті: „Андрій Чайковський“ з портретом, „Улас Самчук“ з портретом, „Українська старовина й етнографія у „Волинському музеї“, „Модест Левицький“ з портретом, „IX. вистав-ка гуртка „Спокій“, „Статут луцького брацтва“, далі низку оповідань (м. ін. Галини Журби, С. Душкова, В. Островського), поезій, літератур-ний фейлетон і трибуну читача, на якій забирає голос Л. К. про апостроф. Число доповняє хроніка літератури, театру, мистецтва, музики та золоті думки. Ілюстраційно прикрашене число світлинами з виставки гуртка „Спокій“, портретами й заставками. Хиба числа: ілюстрація з Гуцульщини і волинські приказки, що зі змістом числа незгідні.

Як з цього бачимо, „Наш Світ“ багатий тематикою, а ілюстрації і добрий друк надають йому корисний вигляд. А хоч рівень деяких статтей і віршів невисокий, то гадаємо, редакція направить це в чергових числах, тимбільше, що на чолі її стоїть досвідний у таких справах Вол. Островський. Для Волині „Наш Світ“ повинен стати чільним часописом: може йому вдасться виконати ролю носія культури на тих землях, куди з Галичини добитися все ще дуже важко, а невисока ціна (35 сот. число) повинна зробити йому місце в кожній хаті свідомого українця Волині. (а).

НОВИНКИ

— **Свиня під периною.** В суботу арештувала поліція масарів В. і Д. Лучкевичів та Франца Кранца, які різали потайки свині і телята та прибивали на мясі фальшиві печатки міської різні. При ревізії поліція ствердила, що в арештованих працювали венерично недужі челядники. Мясо незавжди походило від здорових тварин. Одночасно стежна маґістратська комісія знайшла теж у суботу в різника Ст. Курпеля при вул. Варшавській на Клепарові вбиту свиню під периною на ліжку. Поліція арештувала Курпеля.

— **Львівська хроніка.** В неділю пополудні дійшло до сварки між сусідами Н. Шолдрою і Домініком Брицьким у Пасіках Зубрицьких. Між обома сусідами доходило постійно до сварок за маєткові справи. Вчора підчас сварки Шолдра стрілив двічі з револьверу до Брицького і зранив його в обі ноги. Раненого відвезли до шпиталю, Шолдру арештувала поліція. — З пральні „Стелля“ при вул. Мартина ч. 15, де страйкують робітники, відвезла вчора каретка рятункового поготівля до шпиталю одного робітника і дві робітниці, які зімліли з голоду і виснаження.

— **Страшний злочин божевільного.** В суботу вранці в селі Ілинцях снятинського повіту трапився такий страшний випадок. 40-літній Микола Вакалюк пробудившись побіг до комори, вхопив сокиру і вбив свою жінку Ірену. Опісля побіг до хати сусіда Івана Данниша, якого тяжко зранив у голову, його дружині розторощив рамя. Але на тому ще не кінець. Зчерги побіг до чотирьох сусідних хат і тяжко зранив у подібний спосіб мешканців. Після того вичерпаний зі сил упав непритомний на землю. Діти ранених батьків повідомили людей і поліцію, яка обезвладнила божевільного. Тяжко ранених віддали до шпиталю у Снятині, тіло вбитої жінки залишили на місци аж до приїзду судово-лікарської комісії.

— **Панна врятувала потапаючого спортовця.** На озері Дрисьвяти на Виленщині почав потапати 28-літній спортовець, пливак з Варшави, Ґустав Несьоловський. 22-літня Казимира Садовська кинулась як стій у воду в убранні і по пятьох хвилинах витягнула потапаючого на берег. Штучним віддиханням привернула життя спортовцеві.

— **Зловживання на 400 міліонів рублів.** Большевицька преса пише, що в першім півроці ц. р. викрили в поодиноких большевицьких установах 14.376 ріжних зловживань, які принесли втрати державному скарбові на 400 міліонів рублів. У звязку з цими зловживаннями арештували понад 500 осіб, зпоміж яких 30 засудили на довголітню вязницю.

— **Сотий грам радія.** Чеська державна лябораторія в Йоахімсталі видобула сотий ґрам радія. 37 років тому подруги Кюрі добули перший ґрам радія з йоахімстальських копалин. Для фабрикації одного ґрама радія уживається коло 10 тон смоли і 13 тон інших хемічних продуктів.

— **Ярмарок дівчат у Синаю.** З великим успіхом пройшов ярмарок дівчат на горі Хана недалеко Синаю. На ярмарок прийшло з батьками 400 дівчат-кандидаток до подружого життя. Побіч кожної дівчини виложили її придане та списки цілого її майна: домів, поля, виноградників, худоби і т. д.

— **Горить ціле місто.** З Анкари повідомляють, що від 24 годин горить ціле місто Ісмід у Малій Азії. Більша частина міста уже згоріла, фабрика муніції вилетіла у повітря, мешканці втікають за місто на поля.

— **Згинуло 4737 французів.** Французьке міністерство внутрішніх справ оголосило статистику самоходових катастроф у Франції за минулий рік. На основі статистичних даних було 4.313 самоходових катастроф, в яких згинуло 4.737 осіб. До катастроф довели здебільша шофери тому, що заскоро їздили, знову прохожі не придержувались комунікаційних постанов.

— **Напад бандитів на поспішний поїзд.** На поспішний поїзд НЮ-Йорк—Філядельфія—Бальтімор напали у пятницю замасковані бандити. На стації Верафільд всіло до поїзду кількох мужчин. Підчас їзди двох ґанґстерів увійшло до льокомотиви і стероризували машиніста та палача. Два інші увійшли до поштового ваґону, звязали трьох сторожів і забрали гроші. Одночасно решта ґанґстерів обезвладнила шефа поліції Спрінґфельда, і тяжко побили його тому, що хотів утікати. Перестрашені подорожні віддали вже без спротиву всі гроші і біжутерію. Після того бандити приказали, щоб машиніст спинив поїзд і втікли самоходами під ослоною ночі. Поліція розписала нагороду 10 тисяч долярів за схоплення бандитів.

— **Ріжні вісти.** — Президент Рузвельт підписав у пятницю 26. липня ц. р. розпорядок про виселення 151 чужинців, які торгували наркотиками, фальшували гроші або поповнили інші подібні злочини. — Недалеко міста Коруна в Еспанії перевернувся автобус і почав горіти. Одна особа вбита, 26 тяжко ранених відвезли до шпиталю. — Двох молодих німецьких альпіністів, які без провідників хотіли дістатися на верх гори Матергорн у Швайцарії, злетіли у пропасть і згинули. — Французькі залізничники гостро виступили проти ощадностевих декретів уряду. Приняли резолюцію, що не поминуть ніяких засобів боротьби з декретами. — Еспанський міністр праці запропонував раді міністрів, щоб завести обмеження для робітників чужинців в Еспанії.

——o——

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Погонь — Варта 1:1 (0:0).
СЬВЕНТОХЛОВІЦЕ. Шлеськ — Польонія 3:0 (2:0).

МИСТЕЦТВА ОКР. ЛІГИ.

ЛЬВІВ. Гасмонея — Погонь І Б 1:1 (1:1).
ЛЬВІВ. Ресовія — Чорні 1:0 (1:0).
ПЕРЕМИШЛЬ. Огнісько — Польонія 1:0 (1:0).
СТРИЙ. Лехія — Погонь (Стрий) 3:2 (2:2).

ЗА ВХІД ДО ОКР. ЛІГИ.

ДРОГОБИЧ. Сян — Юнак 3:1.

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

КРАКІВ. Краковія — Вакер (Відень) 4:2 (0:0).

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10